

Öröklési és ajándékozási illeték

1. Általános szabályok¹

Öröklés, ajándékozás esetén az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvényben (a továbbiakban: Itv.) meghatározott módon öröklési, illetve ajándékozási illetéket (összefoglalóan: vagyonszerzési illetéket) kell fizetni.²

Az Itv. nem tartalmazza az ajándékozás, illetve öröklés alapvető szabályait, fogalmait, mivel maga az Itv. a polgári jog jogintézményeire épül. Ezért az ajándékozás, illetve öröklés fogalmainak, és a velük kapcsolatos szabályok értelmezése során a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) rendelkezéseiből kell kiindulni.

1.1. Az illeték kötelezettség esetei:³

Öröklési illeték kötelezettség:

- a belföldön levő hagyatéokra minden esetben;
- magyar állampolgár, illetve Magyarországon élő nem magyar állampolgár vagy belföldi székhelyű jogi személy által örökölt, külföldön levő ingóhagyatéokra, valamint a külföldi hagyatékba tartozó vagyoni értékű jogra abban az esetben, ha a hagyaték helye szerinti államban öröklési illetéket vagy ennek megfelelő adót nem kell fizetni.

A külföldön történt illeték- vagy adófizetés tényének bizonyítása az örökös terheli.

Külföldön levő ingatlanhagyatéokra az öröklési illetékre vonatkozó rendelkezések nem terjednek ki.

Ajándékozási illeték kötelezettség:

- Az ajándékozási illetékekre vonatkozó rendelkezéseket a belföldi ingatlanok, illetve az ezekhez kapcsolódó vagyoni értékű jogok tekintetében kell alkalmazni, kivéve, ha nemzetközi szerződés másként rendelkezik.
- Ingónak vagy ingóhoz kapcsolódó vagyoni értékű jognak jogügyleten alapuló szerzése esetében az Itv. rendelkezéseit akkor kell alkalmazni, ha az ingó átadása, illetve a vagyoni értékű jog megszerzése belföldön történt.

Követelés elengedése, engedményezés, tartozásátvállalás útján, vagy más hasonló módon történő vagyonszerzés esetén az Itv. rendelkezési akkor alkalmazhatóak, ha a vagyonszerző a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerint belföldi illetőségű magánszemély, illetve belföldön bejegyzett szervezet.

Illetékfizetési kötelezettség tehát terhelheti az ingatlan és az ingó vagyont, valamint a vagyoni értékű jogot is. Ezek az Itv. alkalmazásában az alábbiakat jelentik:⁴

- *ingatlan:* a föld és a földdel alkotórészi kapcsolatban álló minden dolog;
- *ingó:* a fizetőeszköz, az értékpapír, valamint mindaz, ami ingatlanok nem minősülő dolog;
- *vagyoni értékű jog:* a földhasználat, a hasznélvezet, a használat joga - ideértve a szövetkezeti háztulajdonra vonatkozó rendelkezések szerinti használati jogokat -, továbbá a vagyonkezelői jog és az önálló orvosi tevékenység működtetési joga, az üzembentartói jog, továbbá ingyenes vagyonszerzés esetén a követelés. (Meg kell jegyezni, hogy természetesen a vagyoni értékű jogok köre ennél szélesebb, ezért a

¹ Itv. 1-6. §.

² Itv. 7-17/B. §.

³ Itv. 2. §.

⁴ Itv. 102. § (1) bekezdés b)-d) pontjai.

felsoroltakon kívül eső vagyoni értékű jog – például bérleti jog – megszerzése nem tárgya az ajándékozási, illetve az öröklési illetéknek.)

1.2. Illetékkötelezettség keletkezésének az időpontja⁵

Az öröklési illetékkötelezettség az örökhagyó halála napján keletkezik.

Az ajándékozási illetékkötelezettség:

- ingatlan ajándékozása esetén az ajándékozási szerződés megkötése napján,
- ingó, vagyoni értékű jog ajándékozása esetén
 - a szerződésről kiállított okirat aláírása napján;
 - ha a szerződésről csak külföldön állítottak ki okiratot, azon a napon, amelyen az illetékkötelezettséget megalapító esemény bekövetkezett,
 - ha az ingó, a vagyoni értékű jog ajándékozásáról nem állítottak ki okiratot, a vagyonszerzéskor keletkezik.

A hatósági jóváhagyástól (engedélytől, hozzájárulástól, tudomásvételtől) függő vagyonszerzési jogüggyel kapcsolatban az illetékkötelezettség a jóváhagyás – több hatósági jóváhagyás esetén az utolsó jóváhagyás – napján keletkezik. Ez irányadó akkor is, ha a szerződés érvényességéhez harmadik személy beleegyezése szükséges.

A felfüggesztő vagy bontó feltételtől, illetőleg a kezdő határidő bekövetkezésétől függő szerződés esetén a vagyonszerzési illetékkötelezettség a szerződés hatályának beálltakor keletkezik.

1.3. Illetékmentesség⁶

Abban az esetben, ha az adott vagyonszerzés a fenti szabályok alapján öröklési vagy ajándékozási illeték hatálya alá esik, még nem jár feltétlenül illetékfizetési kötelezettséggel, tekintettel az illetékmentességre.

Az illetékmentességnek két fajtája van:

- *tárgyi illetékmentesség*: az illeték tárgyára vonatkozó mentesség esetén nem kell illetéket fizetni;
- *személyes illetékmentesség*: az illeték fizetésére egyébként kötelezett mentessége esetén az illetéket a mentes féltől nem lehet követelni.

Teljes személyes illetékmentességben részesül:

1. a Magyar Állam,
2. a helyi önkormányzatok és azok társulásai,
3. a költségvetési szerv, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt., valamint a Tartalékgazdálkodási Kht., illetve annak tevékenységét folytató nonprofit gazdasági társaság,
4. a társadalmi szervezet, a köztestület és a közhasznú társaság,
5. az egyház, egyházak szövetsége, egyházi intézmény,
6. az alapítvány, ideértve a közalapítványt is,
7. a vízgazdálkodási társulat,
8. az egészségbiztosítási szerv, a Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős nyugdíjbiztosítási szerv,
9. a Magyar Nemzeti Bank,
10. a Magyar Távirati Iroda Részvénytársaság,

⁵ Itv. 3. §.

⁶ Itv. 4-6. §.

11. az Észak-atlanti Szerződés Szervezete, továbbá az Észak-atlanti Szerződés tagállamainak és az 1995. évi LXVII. törvényben kihirdetett Békepartnerség más részt vevő államainak Magyarországon tartózkodó fegyveres erői - ideértve az említett fegyveres erők alkalmazásában álló nem magyar állampolgárságú, hivatásos szolgálatban lévő és polgári állományú személyeket is - kizárólag a szolgálati kötelezettségükkel összefüggő illetékkütyvek tekintetében,
12. a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény hatálya alá tartozó fejlesztési tanács,
13. a közhasznú, kiemelkedően közhasznú nonprofit gazdasági társaság,
14. az Európai Közösségek, valamint azok intézményei és szervei, hivatalai, elkülönült alapjai.

Az 3-7. és a 13. pontokban említett szervezetet az illetékmentesség csak abban az esetben illeti meg, ha a vagyonszerzést megelőző naptári évben folytatott vállalkozási tevékenységéből származó jövedelme után társasági adófizetési kötelezettsége, illetve - költségvetési szerv esetében - eredménye után a központi költségvetésbe befizetési kötelezettsége nem keletkezett.

Az illetékmentességnek az előző bekezdésben meghatározott feltétele meglétéről a szervezet (alapítvány) vagyonszerzése esetén annak illetékkiszabás végett bejelentésekor írásban köteles nyilatkozni. A nyilatkozatnak tartalmaznia kell, hogy a szervezet (alapítvány) - a vagyonszerzést megelőző naptári évben folytatott vállalkozási tevékenységéből származó jövedelme után, vagy ilyen tevékenység hiányában - társasági adó fizetésére, illetve eredménye után költségvetési befizetésre nem volt kötelezett.

Ha a vagyonszerzési illetékkötelezettség keletkezésére és illetékkiszabásra bejelentésére, illetve eljárási illeték esetén az eljárás megindítására június 1-jét megelőzően kerül sor, a szervezetnek (alapítványnak) arról kell nyilatkoznia, hogy adófizetési kötelezettsége előreláthatóan nem keletkezik. Amennyiben a nyilatkozatában vállaltak nem teljesültek, úgy az illetékkötelezettség keletkezése évének július 1. napjáig van lehetősége arra, hogy ezt a körülményt adóbírság terhe nélkül az eljáró hatóság felé jelezze, és az illetéket pótlólag megfizesse.

Nemzetközi szervezet, ennek tisztségviselői és családtagjaik, idegen állam, idegen állam magyarországi diplomáciai, konzuli és egyéb képviselője, ezek tagjai és családtagjaik illetékmentességére nézve nemzetközi szerződés, ennek hiányában a viszonzosság az irányadó.⁷

Az öröklési illetve az ajándékozási illetékre vonatkozó mentességgel, kedvezményrel kapcsolatos konkrét szabályokat lásd a 2.5., illetve 3.3. pontokban.

2. Az öröklési illeték különös szabályai

2.1. Az öröklési illeték tárgya⁸

Az öröklési illetéknek, mint a vagyonszerzési illeték egyik fajtának a tárgya a haláleset folytán történt vagyonszerzés.

Az öröklési illeték tárgya:

- az örökség - ideértve a haszonélvezeti jog megváltását, valamint az önálló orvosi tevékenység működtetési jogának folytatását is -,
- a hagyomány,
- a meghagyás alapján történő vagyonszerzés,

⁷ A viszonzosság kérdésében az adópolitikáért felelős miniszternek a külpolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben kialakított állásfoglalása az irányadó.

⁸ Itv. 8. §.

- a kötelesrész szerzése,
- a halál esetére szóló ajándékozás.

Az örökgyó rendelkezése folytán a hagyatékól harmadik személynek juttatott vagyontárgyat mint az örökgyóól közvetlenül a harmadik személyre átszállott hagyományt kell illeték alá vonni. Az ilyen vagyontárgy értékét az örökség (hagyomány) illetékének alapjául szolgáló értékéből le kell vonni.

A hagyatékhoz kell számítani az örökgyóra szállott, de neki még át nem adott örökséget (hagyományt) is. Az örökgyóra szállott örökség után ebben az esetben külön meg kell fizetni az öröklési illetéket az első és a további örökgyó közötti rokonsági viszonynak megfelelően. Ezt az illetéket az örökösök örökrészeik arányában kötelesek megfizetni.

Nem tárgya az öröklési illetéknek az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett olyan vagyoni értékű jog, amely a dolog tulajdonosának személyében beállott változásra (öröklésre) tekintet nélkül marad fenn.

2.2. Lemondás az öröklésről, az örökség visszautasítása⁹

Az öröklésről való ingyenes lemondás esetén illetéket nem kell fizetni. Ha az öröklésről történő lemondás ellenérték fejében történt, az ellenérték alapulvételével kell az ajándékozási illetéket megfizetni.

Nem kötelezhető öröklési illeték fizetésére az az örökös vagy hagyományos, aki az öröklés megnyíltá után az örökséget, illetőleg hagyományt visszautasítja.

2.3. Rendelkezés a megnyílt örökségről, hagyatéki osztályos egyezés¹⁰

Annak a terhére, aki a megnyílt hagyatékól rá eső örökséget vagy egy részét a hagyaték tárgyalása során más örökösnek ingyen átengedi, az átengedett rész után öröklési illetéket kiszabni nem lehet. Az így átengedett örökséget vagy egy részét megszerző más örökös úgy fizeti az öröklési illetéket, mintha a hagyaték közvetlenül az örökgyóól szállt volna rá.

Ha az átengedés visszterhes fejében történik, az örökös terhére öröklési, az örökrészt megszerző terhére pedig visszterhes vagyónátruházási illetéket kell kiszabni.

Ha az ingatlan hagyatékot vagy egy részét az azt terhelő adósság fejében az örökgyó hitelezője veszi át, az átvett rész után öröklési illetéket nem lehet kiszabni. Ilyen esetben a hagyatéki hitelező terhére visszterhes vagyónátruházási illetéket kell kiszabni; ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha a hagyatéki hitelező egyben az örökgyó örököse is.

Ha az örökösök a megnyílt örökségre nézve maguk között *osztályos egyezséget* kötnek, mindegyik csak a neki jutott örökrész értéke után járó öröklési illetéket köteles megfizetni.

Az az örökös azonban, aki az osztály alapján a hagyatékól a törvény vagy végrendelet szerint ráesőnél nagyobb értékű örökrészt ellenszolgáltatás fejében kapott, az örökrészen felül átvett rész értéke után visszterhes vagyónátruházási, az az örökös pedig, aki a vagyontárgyat ellenszolgáltatás fejében átengedte, öröklési illetéket köteles fizetni.

2.4. Az öröklési illeték mértéke¹¹

Az öröklési illeték összegét - az egy-egy örökösnek, hagyományosnak jutott örökség tiszta értéke alapulvételével - a következő táblázatban foglalt kulcsok alkalmazásával kell kiszámítani:

⁹ Itv. 9. §, Ptk. 603-605. §, 674-675. §.

¹⁰ Itv. 10. §, Ptk. 619-622. §.

¹¹ Itv. 12. §.

Csoport	Az illeték általános mértéke	Lakástulajdon-szerzés illetékének mértéke
I. Az örökgyóg gyermeke, házastársa, szülgje, valamint a háztartásában eltartott szülg nélküli unokája terhére (Az örökbe fogadott, a mostoha- és nevelt gyermek a vér szerinti gyermekkel, az örökbe fogadó, a mostoha- és nevelőszülg a vér szerinti szülgövel egy tekintet alá esik)	18 millió forintig 11% 18 millió forint feletti rész után 35 millió forintig 15% 35 millió forint feletti rész után 21%	18 millió forintig 2,5% 18 millió forint feletti rész után 35 millió forintig 6% 35 millió forint feletti rész után 11%
II. Az örökgyóg I. csoportba nem tartozó unokája, nagyszülgje, testvére terhére	18 millió forintig 15% 18 millió forint feletti rész után 35 millió forintig 21% 35 millió forint feletti rész után 30%	18 millió forintig 6% 18 millió forint feletti rész után 35 millió forintig 8% 35 millió forint feletti rész 15%
III. Minden más örökös terhére	18 millió forintig 21% 18 millió forint feletti rész után 35 millió forintig 30% 35 millió forint feletti rész után 40%	18 millió forintig 8% 18 millió forint feletti rész után 35 millió forintig 12% 35 millió forint feletti rész után 21%

Az örökgyóg halálának időpontjában fennálló állapot szerint kell megállapítani, hogy az örökös az illeték mértéke szempontjából melyik csoportba tartozik.

Az illeték mértékére vonatkozó egyéb szabályokat lásd a 4.2. pontban.

2.5. Öröklési illetékmentesség, kedvezmény¹²

Mentes az öröklési illeték alól:

1. a hazai tudományos, művészeti, oktatási, közművelődési, közjóléti célra juttatott örökség (hagyomány);
2. a takarékbetét, a gazdasági társaság tagját megillető vagyoni betét (üzletrész, szövetkezeti részjegy, átalakított befektetői részjegy) öröklése; (az Itv. alkalmazásában *takarékbetétnek* minősül a Ptk. 533. §-a alapján kötött szerződés szerint a magánszemély által a hitelintézetnél elhelyezett pénzösszeg és kamata, ideértve a magánszemély bankszámla, illetőleg folyószámla szerződés keretében elhelyezett pénzeszközöit és azok kamatát, kivéve az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) alapján az állami adóhatósághoz kötelezően bejelentendő üzleti célú pénzforgalmi bankszámlán, elszámolási számlán elhelyezett pénzeszközöt és kamatát);¹³
3. a 2. 4. potban foglalt táblázat 1. csoportjába tartozó örökös által megszerzett örökrész tiszta értékéből 20 millió forint;
4. az egy örökösnek jutó ingóörökség 300 000 forint forgalmi értéket meg nem haladó része. Az értékhatár megállapításánál a más címen illetékmentes ingóságot, továbbá az örökgyóg gépjárművének, pótkocsijának értékét, ruházatát és a személyes használatra szolgáló szokásos mértékű vagyontárgyait figyelmen kívül kell hagyni;
5. lakástulajdon hasznélvezetének, használatának a túlélő házastárs általi öröklése;
6. az örökség, ha az örökgyóg kiskorú és a hagyatékát szülgje - ide értve az örökbe fogadó, a mostoha és a nevelőszülgöt is - örökli;

¹² Itv. 16. §, 17/A. §.

¹³ Itv. 102. § (1) bekezdés h) pontja.

7. a lakóház építésére alkalmas telektulajdonnak (tulajdoni hányadnak), valamint az ilyen ingatlanra vonatkozó vagyoni értékű jognak az öröklése, ha az örökös az örökölt ingatlanon a hagyaték jogerős átadásától számított 4 éven belül lakóházat épít, és a felépített lakóházban a lakás(ok) hasznos alapterülete eléri a településrendezési tervben meghatározott maximális beépíthetőség legalább 10%-át. Lakóházépítési szándékáról az örökös legkésőbb az illetékfizetési meghagyás jogerőre emelkedéséig nyilatkozhat az állami adóhatóságnál;
8. az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam által kibocsátott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír megszerzése.

A 3. pont szerinti mentesség alkalmazása során az örökös által megszerzett lakástulajdon vagy lakáshoz kapcsolódó vagyoni értékű jog (a továbbiakban e bekezdés alkalmazásában: lakás) után megállapított illetékalapot kell csökkenteni. Amennyiben az örökös által megszerzett lakás tiszta értéke a 20 millió forintot nem éri el, a 20 millió forintból a lakás tiszta értékének levonásával fennmaradó összeg erejéig az általános mértékű öröklési illeték alá eső vagyontárgyak mentesülnek az illeték alól.

A 7. pontban említett lakóház felépítésének igazolása érdekében az ott meghatározott 4 éves határidő elteltét követő 15 napon belül az állami adóhatóság megkeresi az ingatlan fekvése szerint illetékes építésügyi hatóságot. Amennyiben az építésügyi hatóság igazolása szerint a lakóházra a vagyonszerző nevére a használatbavételi engedély kiadása megtörtént, az állami adóhatóság a megállapított, de a megfizetés tekintetében felfüggesztett illetéket törli. Törli az állami adóhatóság az illetéket akkor is, ha a 4 éves határidőn belül a vagyonszerző a nevére szóló jogerős használatbavételi engedéllyel igazolja a lakóház felépítését.

Amennyiben a vagyonszerző több telket örökölt, és mindegyik esetében vállalta lakóház felépítését, majd a telkeket utóbb egyesítette, az illetéket az adóhatóság akkor törli, ha az új telek esetén a felépített lakóházban a lakás(ok) hasznos alapterülete eléri a településrendezési tervben meghatározott maximális beépíthetőség legalább 10%-át. Ellenkező esetben valamennyi telek után meg kell fizetni az illetéket és a késedelmi pótlék összegét is.

Ha a vagyonszerző a megszerzett telket utóbb megosztja, az adóhatóság a felfüggesztett illetékből csak azt az illetéket törli, amely arra a megosztás során létrejött telekre esik, amelyen a lakóház felépült, feltéve, hogy a felépített lakóházban a lakás(ok) hasznos alapterülete eléri a településrendezési tervben meghatározott maximális beépíthetőség legalább 10%-át. Az illeték fennmaradó részét késedelmi pótlékkal növelt összegben kell megfizetni. Ha a maximális beépíthetőség az illetékkötelezettség keletkezésének időpontjában és a használatbavételi engedély kiadásának időpontjában eltérő, a kettő közül a vagyonszerzőre összességében kedvezőbbet kell figyelembe venni.

A 2009. január 23-ától hatályos rendelkezések szerint, ha a lakóház felépítésére nyitva álló határidőn belül a vagyonszerző gazdálkodó szervezet átalakul, a lakóház felépítésére az ingatlant megszerző jogutód köteles.

Példa:

Örökös öröklés útján megszerzi egy olyan telek tulajdonjogát, amely után egyébként 800 000 forint öröklési illetékfizetési kötelezettség terhelné, de vállalja, hogy az örökölt ingatlanon a hagyaték jogerős átadásától számított 4 éven belül lakóházat épít, amiről nyilatkozik az adóhatóságnak. Azonban a telket később 30%-70% arányban megosztja, és csak a nagyobbik telken építkezik, amire a használatbavételi engedélyt 4 éven belül megszerzi. Ilyenkor az adóhatóság a nagyobbik telek vonatkozásában törli az illetéket (70%=560 000 forint), feltéve, hogy a felépített lakóházban a lakás(ok) hasznos alapterülete eléri a településrendezési tervben meghatározott maximális beépíthetőség legalább 10%-át. A megosztással érintett másik telek után azonban késedelmi pótlékkal növelt összegben kell megfizetni a teljes összegből a másik telekre vonatkozó illetéket (30%=240 000 forint + késedelmi pótlék).

Késedelmi pótlékot az Art. alapján az esedékesség napjától (azaz az Itv. alapján a határozat jogerőre emelkedését követő naptól) az illeték megfizetéséig kell fizetni, amelynek mértéke a minden naptári nap után a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszerezésének 365-öd része.

Ha az öröklés útján megszerzett képző-, ipar-, népművészeti alkotást, muzeális tárgyat, gyűjteményt vagy ennek egy részét az örökös az államnak, a helyi önkormányzatnak vagy felsőoktatási intézménynek felajánlja, és a felajánlást elfogadják, az örökös mentesül a felajánlott ingóörökségre eső öröklési illeték alól.

A teljes öröklési illeték alól mentesül az örökös, ha a felajánlott és elfogadott ingóörökség értéke eléri az ugyanabból a hagyatékból származó valamennyi örökségét terhelő illeték összegét.

A kiskorú örökös az öröklési illetéket a nagykorúvá válásától számított két évig késedelmi pótlék-mentesen fizetheti meg. E fizetési határidő lejártá előtt a tartozás annyiszor 10%, de legfeljebb 70% kedvezménnyel fizethető meg, ahány megkezdett naptári évvel korábban teljesítik azt.

Példa:

Kiskorú örökös az alább kifejtett esetekben öröksége után öröklési illeték megfizetésére kötelezik. A polgári jog általános jogszabályi rendelkezésének megfelelően várhatóan 18 éves korában válik nagykorúvá, amitől számítva még két évig, azaz 20 éves koráig késedelmi pótlék-mentesen fizetheti meg az őt terhelő öröklési illetéket az Itv. szóban forgó szabálya alapján. Ugyanakkor az említett rendelkezés értelmében lehetősége van arra, hogy 20. életévének betöltése (azaz a késedelmi pótlék-mentes fizetési határidő lejártá) előtt bizonyos mérték szerinti kedvezménnyel fizesse meg az öröklési illetéket. Ez a kedvezmény pedig annyiszor 10 %, ahány megkezdett naptári évvel korábban teljesíti fizetési kötelezettségét, azonban a kedvezmény mértéke még így is maximum 70 % lehet.

A) példa: 14 éves örökös terheli az illetékfizetési kötelezettség, de az Itv. szóban forgó rendelkezése alapján 20 éves koráig (18+2 év), azaz még 6 évig késedelmi-pótlékmentesen fizetheti meg az őt egyébként terhelő 50 000 forint összegű illetéket. Végül 2 év múlva, 16 éves korában dönt úgy, hogy megfizeti az illetéket, amikor még 4 év van hátra a késedelmi pótlék-mentes fizetési határidő lejártáig. Így az eredetileg 50 000 forint összegű illeték helyett – a $4\text{ év} \times 10\% = 40\%$ -os kedvezmény, azaz 20 000 forint figyelembevételével – 30 000 forint összegű illetéket kell fizetnie 16 éves korában.

B) példa: 11 éves az örökös, aki 20 éves koráig (18+2 év), azaz még 9 évig fizetheti meg késedelmi-pótlékmentesen az őt egyébként terhelő 200 000 forint összegű illetéket. Amennyiben úgy dönt, hogy még ugyanebben az évben (11 éves korában) megfizeti az illetéket tekintettel az Itv.-ben biztosított kedvezményre, akkor függetlenül attól, hogy még 9 éve lenne ahhoz, hogy késedelmi-pótlékmentes fizessen illetéket, (azaz akár $9\text{ év} \times 10\% = 90\%$ kedvezménnyel, a példánál maradva akár 180 000 forint kedvezmény is járhatna), azonban az Itv. alapján mégis csak maximum 70 %-os, jelen esetben 200 000 forint alapján 140 000 forint kedvezményt érvényesíthet, ezért 60 000 forintot mindenképpen fizetnie kell.

Termőföld tulajdonjogának, vagyoni értékű jogának öröklése esetén az egyébként járó öröklési illeték felét, ha pedig az örökös a termőföldről szóló törvény szerinti családi gazdálkodó, akkor egynegyedét kell megfizetni. Ez utóbbi kedvezményre való jogosultságról a vagyonszerzőnek a fizetési meghagyás jogerőre emelkedéséig kell nyilatkoznia.

Azt az örökös, aki a hagyatékból réses termőföldet (tulajdoni hányadot) a termőföldről szóló törvény szerinti családi gazdálkodónak minősülő magánszemély örökösársának

ellenszolgáltatás fejében átengedi, az átengedett termőföld (tulajdoni hányad) után öröklési illeték nem terheli.

Mentes az öröklési illeték alól az *önálló orvosi tevékenység működtetési jogának megszerzése*, ha a korábbi jogosult az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény erejénél fogva az említett törvény hatálybalépésétől volt jogosult a működtetési jog alapján végezhető tevékenység gyakorlására. Az illetékmentességre való jogosultságot az önálló orvosi tevékenység működtetési jogát szerző magánszemélynek kell igazolnia.

3. Az ajándékozási illeték különös szabályai

3.1. Az ajándékozási illeték tárgya¹⁴

- ingatlan ajándékozása,
- ingó ajándékozása,
- vagyoni értékű jognak ingyenes alapítása, ilyen jognak vagy gyakorlásának ingyenes átengedése, továbbá az ilyen jogról ellenszolgáltatás nélkül történő lemondás.

Az előbbieken felsorolt ajándékozás csak akkor esik ajándékozási illeték alá, ha arról okiratot állítottak ki, vagy ingó ajándékozása esetén okirat kiállítása ugyan nem történt, de az egy megajándékozottnak jutó ingó forgalmi értéke a 150 000 forintot meghaladja. Az ilyen ajándékozást az 5.3.2. pontban foglaltak alapján az állami adóhatósághoz 30 napon belül be kell jelenteni.

Nem tárgya az ajándékozási illetéknek a vagyoni értékű jog, ha azt az ajándékozó a maga javára tartja fenn, vagy ha az ingatlant az átruházást megelőzően már fennállott és az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett vagyoni értékű joggal terhelt ajándékozzák.

Ha a bontó feltétel vagy véghatáridő bekövetkezésekor a dolog az ajándékozóra száll vissza, a visszaszállítás után ajándékozási illetéket nem kell fizetni.

3.2. Az ajándékozási illeték mértéke¹⁵

Az ajándékozási illeték összegét - az egy-egy megajándékozottnak juttatott ajándék tiszta értéke alapulvételével - a következő táblázatban foglalt kulcsok alkalmazásával kell kiszámítani:

Csoport	Az illeték általános mértéke	Lakástulajdon-szerzés illetékének mértéke
I. Az ajándékozó gyermeke, házastársa, szülője, valamint a háztartásában eltartott szülő nélküli unokája terhére (Az örökbe fogadott, a mostoha és nevelt gyermek a vér szerinti gyermekkel, az örökbe fogadó, a mostoha- és nevelőszülő a vér szerinti szülővel egy tekintet alá esik)	18 millió forintig 11% 18 millió forint feletti rész után 35 millió forintig 18% 35 millió forint feletti rész után 21%	18 millió forintig 5% 18 millió forint feletti rész után 35 millió forintig 8% 35 millió forint feletti rész után 12%

¹⁴ Itv. 11. §.

¹⁵ Itv. 12. §.

II. Az ajándékozó I. csoportba nem tartozó unokája, nagyszülője, testvére terhére	18 millió forintig 15% 18 millió forint feletti rész után 35 millió forintig 21% 35 millió forint feletti rész után 30%	18 millió forintig 8% 18 millió forint feletti rész után 35 millió forintig 10% 35 millió forint feletti rész után 16%
III. Minden más megajándékozott terhére	18 millió forintig 21% 18 millió forint feletti rész után 35 millió forintig 30% 35 millió forint feletti rész után 40%	18 millió forintig 10% 18 millió forint feletti rész után 35 millió forintig 21% 35 millió forint feletti rész után 30%

Az ajándékozáskor fennálló állapot szerint kell megállapítani, hogy a megajándékozott az illeték mértéke szempontjából melyik csoportba tartozik.

Az illeték mértékére vonatkozó egyéb szabályokat lásd a 4.2. pontban.

3.3. Ajándékozási illetékmentesség, kedvezmény¹⁶

Mentes az ajándékozási illeték alól:

1. a hazai tudományos, művészeti, oktatási, közművelődési, közjóléti célra juttatott ajándék megszerzése és az ilyen célú közérdekű kötelezettségvállalás (alapítvány) alapján történő vagyonszerzés, továbbá jótékony célú közadakozásból származó vagyoni érték megszerzése;
2. a lakóház építésére alkalmas telektulajdonnak (tulajdoni hányadnak), valamint ilyen ingatlanon alapított vagyoni értékű jognak a megszerzése, ha a megajándékozott az ingatlanon a szerződés illetékkiszabásra történő bemutatásától számított 4 éven belül lakóházat épít, és a felépített lakóházban a lakás(ok) hasznos alapterülete eléri a településrendezési tervben meghatározott maximális beépíthetőség legalább 10%-át. A megajándékozott lakóházépítési szándékáról legkésőbb az illetékfizetési meghagyás jogerőre emelkedéséig nyilatkozhat az állami adóhatóságnál;
3. az olyan ajándék megszerzése, amely után az ajándékozót vagy a megajándékozottat személyi jövedelemadó, társadalombiztosítási járulék vagy egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettség terheli, továbbá az elismert munkavállalói értékpapír-juttatási program keretében megszerzett értékpapír, valamint a dolgozói üzletrészként, dolgozói részvényként személyi jövedelemadót nem viselő módon a társas vállalkozástól megszerzett üzletrész, részvény is;
4. lakástulajdon kezelői jogának ingyenes megszerzése;
5. a lakosság ellátását szolgáló közüzemi létesítmény és az ehhez tartozó földrészlet kezelői jogának az üzemeltető által történő ingyenes megszerzése;
6. az állami tulajdonban levő természetvédelmi terület kezelői jogának a természetvédelmi kezelő által történő megszerzése;
7. a takarékbetét ingyenes megszerzése;
(az Itv. alkalmazásában takarékbetétnek minősül a Ptk. 533. §-a alapján kötött szerződés szerint a magánszemély által a hitelintézetnél elhelyezett pénzösszeg és kamata, ideértve a magánszemély bankszámla, illetőleg folyószámla szerződés keretében elhelyezett pénzeszközöket és azok kamatát, kivéve az Art. alapján az állami adóhatósághoz kötelezően bejelentendő üzleti célú pénzforgalmi bankszámlán, elszámolási számlán elhelyezett pénzeszközt és kamatát)¹⁷;

¹⁶ Itv. 17. §.

¹⁷ Itv. 102. § (1) bekezdés h) pontja.

8. termőföld megszerzése ajándékozással a meghatározott mezőgazdasági termelők¹⁸ gazdaságátadási támogatása feltételeként;
9. közhasznú szervezetnek közhasznú tevékenység céljára juttatott ajándék;
10. jogszabályi kötelezettségen alapuló ingyenes eszközátadás;
11. a munkáltató által a munkavállaló számára adott olyan ingyenes juttatás, amely mentes a személyi jövedelemadó alól;
12. hitel (kölcsön) nyújtásából származó, 10 000 forintot meg nem haladó összegű követelés elengedése, feltéve, hogy azzal a hitel-, kölcsönszerződés jogosultjának követelése végérvényesen megszűnik;
13. a közüzemi (vezetékes gáz-, áram-, távhő-szolgáltatási, víz- és csatornahasználati, szemétszállítási, központi fűtési) díjtartozásnak a szolgáltató általi elengedése, feltéve, hogy a magánszemély kötelezett (adós) és vele közös háztartásban élő hozzátartozójának egy főre eső jövedelme nem haladja meg a mindenkori öregségi nyugdíjminimum összegének kétszeresét.

Az előző bekezdés 2. pontjában említett lakóház felépítésének igazolása érdekében az ott meghatározott 4 éves határidő elteltét követő 15 napon belül az állami adóhatóság megkeresi az ingatlan fekvése szerint illetékes építésügyi hatóságot. Amennyiben az építésügyi hatóság igazolása szerint a lakóházra a vagyonszerző nevére a használatbavételi engedély kiadása megtörtént, az állami adóhatóság a megállapított, de a megfizetés tekintetében felfüggesztett illetéket törli. Törli az állami adóhatóság az illetéket akkor is, ha a 4 éves határidőn belül a vagyonszerző a nevére szóló jogerős használatbavételi engedéllyel igazolja a lakóház felépítését.

Amennyiben a vagyonszerző több telket kapott ajándékba, és mindegyik esetében vállalta a lakóház felépítését, majd a telkeket utóbb egyesítette, az illetéket az adóhatóság akkor törli, ha az új telek esetén a felépített lakóházban a lakás(ok) hasznos alapterülete eléri a településrendezési tervben meghatározott maximális beépíthetőség legalább 10%-át. Ellenkező esetben valamennyi telek után meg kell fizetni az illetéket és a késedelmi pótlék összegét is.

Ha a vagyonszerző a megszerzett telket utóbb megosztja, az adóhatóság a felfüggesztett illetékből csak azt az illetéket törli, amely arra a megosztás során létrejött telekre esik, amelyen a lakóház felépült, feltéve, hogy a felépített lakóházban a lakás(ok) hasznos alapterülete eléri a településrendezési tervben meghatározott maximális beépíthetőség legalább 10%-át. Az illeték fennmaradó részét késedelmi pótlékkal növelt összegben kell megfizetni. Ha a maximális beépíthetőség az illetékkötelezettség keletkezésének időpontjában és a használatbavételi engedély kiadásának időpontjában eltérő, a kettő közül a vagyonszerzőre összességében kedvezőbbet kell figyelembe venni.

A 2009. január 23-ától hatályos rendelkezések szerint, ha a lakóház felépítésére nyitva álló határidőn belül a vagyonszerző gazdálkodó szervezet átalakul, a lakóház felépítésére az ingatlant megszerző jogutód köteles.

Termőföld tulajdonjogának, vagyoni értékű jogának ajándékozása esetén az egyébként járó ajándékozási illeték felét kell megfizetni. A 3.3.8. pont szerinti mentesség esetén a mentességre való jogosultságot az ajándékozottnak kell igazolnia. A támogatás elnyerését igazoló okiratot az ingatlanügyi hatósághoz benyújtásra kerülő ajándékozási szerződéshez kell csatolnia, mely okiratot az ajándékozási szerződés másolatával az ingatlanügyi hatóság¹⁹ továbbítja az állami adóhatóságnak. (Lásd: 5.3.2. pont)

Ha az *ingyenes eszközátadásra* irányuló ügyletben részt vevő, számviteli törvény szerinti gazdálkodók egyike a másik 100%-os tulajdonában áll vagy a gazdálkodók egyazon személy

¹⁸ A termőföldről szóló törvény 3. §-a u) pontjának 2. alpontjában meghatározott mezőgazdasági termelők.

¹⁹ Az Itv. 92. § (1) bekezdés szerint.

100%-os tulajdonában állnak, akkor a gazdálkodó vagyonszerzésére a 3.2. pontban lévő táblázat I. csoportjára vonatkozó illetékmértékeket kell alkalmazni. Akkor is ezeket az illetékmértékeket kell alkalmazni, ha a gazdálkodó gazdálkodónak nem minősülő ajándékozó 100%-os tulajdonában áll.

Mentes az ajándékozási illeték alól az *önálló orvosi tevékenység működtetési jogának megszerzése*, ha a korábbi jogosult az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény erejénél fogva az említett törvény hatálybalépésétől volt jogosult a működtetési jog alapján végezhető tevékenység gyakorlására. Az illetékmentességre való jogosultságot az önálló orvosi tevékenység működtetési jogát szerző magánszemélynek kell igazolnia.

4. Az öröklési és ajándékozási illeték egyéb közös szabályai

4.1. Az illeték alapja²⁰

Mindenekelőtt az öröklési és ajándékozási illeték alapjának kiszámításakor figyelemmel kell lenni a megszerzett vagyon forgalmi értékére. Az Itv. alkalmazásában *forgalmi értéknek* minősül²¹ az a pénzben kifejezett érték, amely a vagyontárgy eladása esetén az illetékkötelezettség keletkezésakor volt állapotában - a vagyontárgyat terhelő adósságok, továbbá az ingatlanon a vagyonszerző javára az elidegenítéskor megszűnő bérleti jog figyelembevétele nélkül - árként általában elérhető, azzal, hogy:

- vagyontárgy kiadására vonatkozó követelés esetén a vagyontárgy illetékkötelezettség keletkezésének napján fennálló forgalmi értéke;
- szolgáltatás nyújtására irányuló követelés esetén a szolgáltatás - független felek közötti ügylet esetén irányadó - pénzben kifejezhető értéke;
- tagsági jogviszonyt megtestesítő értékpapír, valamint üzletrész, vagyoni betét esetén az illetékkötelezettség keletkezésének napján érvényes tőzsdei átlagár alapján számított érték. Ennek hiányában annak a gazdasági társaságnak, szövetkezetnek, egyéb jogi személynek - amelyben a vagyonszerző tagsági jogot szerzett - az illetékkötelezettség keletkezésének napján rendelkezésre álló, a gazdasági társaság, szövetkezet, egyéb jogi személy arra feljogosított döntéshozó szerve által elfogadott utolsó számviteli beszámoló mérlegében (ilyen mérleg hiányában az alapításkori nyitó vagyommérlegében, az illetékkötelezettség keletkezésakor felszámolás alatt álló gazdasági társaság, szövetkezet, egyéb jogi személy esetén a felszámolás kezdő napját megelőző napra elkészített zárómérlegében) szereplő saját tőke mérleg szerinti értékének a megszerzett értékpapírra, üzletrészre, vagyoni betétre jutó hányada.

Az örökség és az ajándék *tiszta értéke* a megszerzett vagyonnak az alábbiakban foglaltak szerint csökkentett forgalmi értéke:

- a tiszta érték kiszámításánál a megszerzett vagyon forgalmi értékéből le kell vonni a hagyatékot terhelő tartozást,²² illetőleg az ajándékot terhelő adósság és az egyéb teher értékének egy-egy örökösre, illetőleg megajándékozottra eső részét;
- a hagyatéki terhekhez kell számítani a hagyatéki eljárás során kirendelt gondnok és végrendeleti végrehajtó tiszteletdíját is. A vagyoni értékű jogból álló terheket a 4.3.1. pontban meghatározottak szerint kell számításba venni. Ilyen esetben az illeték alapját a 4.3. pont utolsó bekezdése szerint kell megállapítani.

²⁰ Itv. 13-14. §.

²¹ Itv. 102. § (1) bekezdés e) pont.

²² Ptk. 677. §.

Azokat a hagyatéki terheket, amelyek a hagyatékba tartozó egyes illetékfizetési kötelezettség alá eső vagyontárgyakhoz kapcsolódnak, az adott vagyontárgy forgalmi értékéből kell levonni.

Azokat a hagyatéki terheket pedig, melyek az örökség egészét terhelik, az örökös által megszerzett illetékfizetési kötelezettség alá eső és az illetékfizetési kötelezettség alá nem eső (belföldön lévő mentes és külföldön lévő, az Itv. hatálya alá nem eső) vagyon arányában kell számításba venni.

Az adósság és más teher fennállását és összegét az örökös (hagyományos), illetőleg a megajándékozott köteles igazolni. Az örökös eltemettetésének szokásos költségei azonban bizonyítás nélkül is elfogadhatók.

A megajándékozottnak az ajándékot terhelő adósság és egyéb terhek után - ide nem értve az ajándékot terhelő vagyoni értékű jogot - visszterhes vagyonátruházási illetéket kell fizetni.

Ha a hagyatékban, ajándékban, gépjármű, illetőleg pótkocsi is van, ennek értékét az egyéb hagyaték, ajándék tiszta értékének kiszámításánál figyelmen kívül kell hagyni. A gépjárművet, pótkocsit terhelő hasznélvezeti jogot is a 4.3. pontban foglaltak szerint kell számításba venni.

Az önálló orvosi tevékenység működtetési jogának folytatása és ajándékozása esetén az illeték alapja a működtetési jognak - terhekkal nem csökkentett - értéke.

Ha adott ingatlan ajándékozása ugyanannak a megajándékozottnak a javára 5 éven belül több szerződéssel történik, az illetéket az újabb tulajdoni hányaddal együtt a tulajdonában álló ingatlanrész tiszta értékének figyelembevételével kell megállapítani, feltéve, hogy az ingatlan tiszta értéke a 18 millió forintot meghaladja. A tiszta érték kiindulópontjául szolgáló forgalmi érték megállapításánál a korábbi tulajdoni hányad megszerzése óta elvégzett beruházások értéknövelő hatását figyelmen kívül kell hagyni. A fentiek szerint megállapított illeték összegéből le kell vonni azt az összeget, amelyet az ingatlan korábban megszerzett tulajdoni hányada (hányadai) után akkor kellene megfizetni, ha annak (azoknak) megszerzésére az újabb tulajdoni hányad megszerzésének időpontjában került volna sor.

A kötelesrész értékével a kiadásra kötelezett örökös örökrészének értékét csökkenteni kell. Az az örökös, aki a kötelesrészre jogosult követelését a hagyatékhoz nem tartozó készpénzzel vagy más ellenszolgáltatással elégíti ki, visszterhes vagyonátruházási, míg a kötelesrészre jogosult öröklési illetéket köteles fizetni.

4.2. Az illeték mértéke²³

Lakástulajdonhoz kapcsolódó vagyoni értékű jog öröklési és ajándékozási illetékét a 2.4. és a 3.2. pontokban lévő táblázatoknak a lakástulajdon szerzésére megállapított illetékkulcsok alkalmazásával kell kiszámítani.

Az örökös halálának időpontjában, illetőleg az ajándékozáskor fennálló állapot szerint kell megállapítani, hogy az örökös, illetőleg a megajándékozott az illeték mértéke szempontjából melyik csoportba tartozik.

Gépjármű, pótkocsi tulajdonjogának, vagyoni értékű jogának öröklése és ajándékozása esetén az illeték mértéke a gépjármű és pótkocsi visszterhes vagyonátruházási illetékének kétszerese.²⁴ Az említett ingók visszterhes vagyonátruházási illetékének mértékét pedig az alábbiak figyelembevételével kell kiszámítani:

Gépjármű tulajdonjogának megszerzése esetén az illeték mértéke a hajtómotor hengerűrtartalmának minden megkezdett cm³-e után 18 forint, az 1890 cm³-t meghaladó

²³ Itv. 12. §.

²⁴ Itv. 24. §.

hengerűrtartalmú személygépkocsi és az 500 cm³-t meghaladó hajtómotor hengerűrtartalmú motorkerékpár esetén minden megkezdett cm³-e után 24 forint. A kizárólag elektromos hajtómotorral ellátott gépjármű esetén az illeték mértéke a hajtómotor teljesítményének minden megkezdett 1 kW-ja után 400 forint. Wankel hajtómotorral üzemelő gépjármű esetén az illeték mértéke a kamratérfogat minden megkezdett cm³-e után 36 Ft.

Pótkocsi tulajdonjogának megszerzéséért, ha a pótkocsi megengedett legnagyobb össztömege a 2500 kg-ot nem haladja meg 9000 forint, minden más esetben 22 000 forint illetéket kell fizetni.

Gépjárműre, pótkocsira vonatkozó hasznélvezet, használat, illetve üzemeltetési jog megszerzése esetén az e pontban meghatározott illetékek 25%-ának megfelelő illetéket kell fizetni.

Amennyiben a gépjármű, pótkocsi tulajdonjogának megszerzésével egyidejűleg hasznélvezeti, használati, vagy üzemeltetési jog alapítása történik, illetve a tulajdonjogot a vagyoni értékű jog jogosultja szerzi meg, akkor a tulajdonjog szerzését terhelő illeték csökkenthető a vagyoni értékű jogot terhelő illeték összegével.

Gépjármű és pótkocsi tulajdonjoga meghatározott hányadának megszerzése esetén - ideértve a hasznélvezeti jog szerzését is - a megszerzett hányadra arányosan eső illetéket kell fizetni.

Az önálló orvosi tevékenység működtetési jogának folytatása és ajándékozása esetén az illeték mértéke a 4.2. pontban meghatározott illetékalap 10%-a.

Abban az esetben, ha az általános mértékű öröklési vagy ajándékozási illeték alá eső vagyontárgyak között *termőföld* is van, akkor a termőföld után egyébként fizetendő illeték megállapítása során az általános mérték alá tartozó összes vagyont kedvezmény nélkül terhelő illetékből olyan arányt kell figyelembe venni, mint amilyen arányt az általános mértékű illeték alá tartozó összes vagyon értékében a termőföld értéke képez.

Példa:

Az örökhagyó gyermeke az örökhagyó után megörökli egy – a 4.2. pontban foglaltak szerint csökkentett – 2 millió forint forgalmi értékű termőföld 1/1 tulajdoni arányú tulajdonjogát. Emellett még egyéb olyan vagyont is örököl tőle, amely után a 2.4. pont I. csoportjához tartozó általános mértékű illetéket kell megfizetnie, és amely vagyonnak – a 4.2. pontban foglaltak szerint csökkentett – forgalmi értéke 4 millió forint. Az említett vagyontárgyaknak tehát az említett módon csökkentett forgalmi értéke összesen 6 millió forint (ez az illeték alapja), amelyek a 2.4. pont I. csoportjához tartozó általános mérték, azaz 11 %-os öröklési illeték alá esnek.

Következésképpen a kérdéses vagyontárgyak után az illeték mértéke – kedvezmények nélkül – összesen 660 000 forint lesz, amelyből a termőföld és az egyéb általános mérték alá tartozó vagyon aránya 1:2. Így a termőföld után egyébként fizetendő illeték mértéke 220 000 forint, aminél figyelembe kell venni a 2.5. pontban foglalt illetékkedvezménnyel kapcsolatos szabályokat. Eszerint:

az Itv. vonatkozó rendelkezése alapján termőföld tulajdonjogának az öröklése esetén az egyébként járó öröklési illeték felét (a példánál maradvá 110 000 forintot) kell az örökösnek megfizetnie. Amennyiben pedig az örökhagyó gyermeke, azaz az örökös a termőföldről szóló törvény szerinti családi gazdálkodó, akkor az egyébként járó öröklési illeték egynegyedét (jelen esetben 55 000 forintot) kell megfizetnie. De ha az örökös a termőföldről szóló törvény szerinti családi gazdálkodónak minősülő magánszemély örökösstársának ellenszolgáltatás fejében átengedi, akkor az átengedett termőföld (tulajdoni hányad) után öröklési illeték nem terheli.

4.3. A haszonélvezet, a használat öröklésének és ajándékozásának illetéke²⁵

Ha más személy öröklí a vagyon tulajdonjogát és más annak haszonélvezetét vagy használatát, a tulajdonjog örököse a haszonélvezetnek, használatnak a 4.3.1. pontban foglaltak szerint számított értékével csökkentett forgalmi érték után, a haszonélvező, használó pedig az ugyanígy számított haszonélvezeti, használati érték után fizeti az öröklési illetéket.

Az előző bekezdésben foglaltakat kell alkalmazni akkor is, ha az ajándékozó más személynek ajándékozza a vagyon tulajdonjogát, és más személy részére biztosítja ennek haszonélvezetét vagy használatát.

A tulajdonszerzőt terhelő illeték alapját az előző két bekezdésben meghatározott módon kell számítani akkor is, ha a haszonélvezet, illetőleg használat öröklése vagy ingyenes alapítása mentes az illeték alól, vagy nem tárgya az öröklési, ajándékozási illetéknek.

A haszonélvezet, illetőleg használat jogával terhelten átruházott (átszállt) vagy ilyen teher egyidejű alapításával megszerzett vagyon esetében a tulajdonszerzőt terhelő illeték alapja a haszonélvezet, használat figyelembevétele nélkül megállapított forgalmi érték és a haszonélvezetnek, használatnak a 4.3.1. pont szerint számított értéke közötti különbözet. Ezt a szabályt kell alkalmazni akkor is, ha a vagyon tulajdonjogát annak haszonélvezője, használója szerzi meg.

4.3.1. A vagyoni értékű jogok értékének megállapítása²⁶

A vagyoni értékű jogok *egy évi értékéül* az ezzel terhelt dolog - terhekkel nem csökkentett - forgalmi értékének egyhuszad részét kell tekinteni. (Forgalmi érték meghatározásával kapcsolatos szabályokat lásd 4.2. pont első bekezdésében.)

A *meghatározott időre szóló* vagyoni értékű jog értéke az egyévi érték és a kikötött évek szorzata. A jog így számított értéke azonban nem haladhatja meg az egyévi érték 20-szorosát, illetve természetes személy javára kikötött haszonélvezet, használat joga esetén az egyévi értéknek a lentebbi táblázat meghatározott életkor szerinti többszörösét.

A *bizonytalan időre terjedő* vagyoni értékű jog esetében a jog értéke – a következő bekezdésben foglaltak kivételével – az egy évi érték ötszöröse.

Ha a vagyoni értékű jog *valamely személy életének, házasságának vagy özvegyiségének idejére terjed*, annak értékét az illető személy életkorához képest a következő módon kell megállapítani:

- ha a vagyoni értékű jog jogosultja:

25 évesnél fiatalabb, az egyévi érték	10-szerese,
25-50 éves, az egyévi érték	8-szorosa,
51-65 éves, az egyévi érték	6-szorosa,
65 évnél idősebb, az egyévi érték	4-szerese;

- ha a vagyoni értékű jog tartama mind a jogosult, mind a kötelezett élete, házassága vagy özvegyése idejétől függ, az előző franciabekezdésben megállapított szorzók alkalmazásánál a két személy közül az idősebbnek az életkora az irányadó;
- ha a vagyoni értékű jog tartama több egyidejűleg jogosult személy élettartamától függ, mégpedig oly módon, hogy a jogosultság a legelőször elhalt személy halálával megszűnik, az értékelésnél a legidősebb személy életkora az irányadó; ha pedig a jogosultság a legutóbb elhalt személy haláláig tart, a kiszámítás a legfiatalabb személy életkora szerint történik. Az így kapott értéket, mint illetékalapot az egyes jogosultak

²⁵ Itv. 15. §.

²⁶ Itv. 72. §.

között olyan arányban kell megosztani, mint amilyen arányt az életkoruk szerint számított vagyoni értékű jog értéke ezek együttes értékében képvisel;

- ha a vagyoni értékű jog tartama a házasság idejére terjed, a kiszámításnál az idősebb házastárs életkora az irányadó.

Az *időleges üdülőhasználati jog* értéke: e jog egy évi értékének²⁷ annyiszor háromszázhatvanötöd része, ahány nap megszerzéséről szól a szerződés. Egyebekben jelen pont második és harmadik bekezdésében foglaltak az irányadók.

Az előző bekezdésekben foglaltaktól eltérően az *önálló orvosi tevékenység működtetési jogának* értékét a vonatkozó adásvételi vagy ajándékozási szerződésben megjelölt - illetőleg folytatás esetén a szerző fél által bejelentett - érték alapján lehet megállapítani. Amennyiben az előzőek szerinti érték nem fejezi ki a valós értékviszonyokat, az állami adóhatóság becslés útján állapítja meg az értéket.

Gépjármű, pótkocsi üzembentartói jogának illetékét az alábbiak szerint kell kiszámítani: gépjármű, pótkocsi tulajdonjogának öröklés, illetve ajándékozás útján történő megszerzéséhez kapcsolódó illetékből – és nem a gépjármű forgalmi értékéből – számítandó az üzembentartói jog egy évi értékének illetteke, mely a tulajdonjog megszerzéséhez kapcsolódó illeték egyhuszad része lesz. Amennyiben az üzembentartói jog határozott időre szól, akkor az egy évi értéket a kikötött évek számával, ha pedig az üzembentartói jog határozatlan időre szól, akkor öttel kell megszorozni.

4.4. Az egyéni kisvállalkozói vagyon öröklési és ajándékozási illetékkedvezménye²⁸

Az egyéni vállalkozóként működő kisvállalkozó (a továbbiakban: kisvállalkozó) kizárólag üzleti célt szolgáló vállalkozói vagyonának öröklése, továbbá - az ajándékozó kisvállalkozásának megszüntetésére való tekintettel - az ilyen vagyonnak az egyéni vállalkozás megszüntetését követő három hónapon belüli ajándékozása esetén a magánszemély örökös, illetve a magánszemély megajándékozott az általa megszerzett vállalkozói vagyon forgalmi értékéből a következőkben meghatározott illetékalap kedvezményre jogosult, ha a vállalkozást a fizetési meghagyás jogerőre emelkedése évének utolsó napjától számított legalább három évig egyéni vállalkozói igazolvánnyal folytatja.

A kedvezmény igénybevételenek feltétele, hogy

- *öröklés esetén* a túlélő házastárs, illetve túlélő házastárs hiányában vagy annak egyetértésével a magánszemély örökös a hagyatéki tárgyaláson az elhunyt kisvállalkozásának folytatásáról előzetes nyilatkozatot tegyen. A nyilatkozatot a közjegyző köteles jegyzőkönyvbe foglalni, és a jegyzőkönyv hiteles másolatát a teljes hatályú hagyatékátadó végzéshez csatolva megküldeni az állami adóhatóságnak. Az állami adóhatóság a nyilatkozó örököst a fizetési meghagyás meghozatala előtt határidő megjelölésével felhívja az egyéni vállalkozói igazolvány bemutatására;
- *ajándékozás esetén* az ajándékozó kisvállalkozásának megszűnéséről, a magánszemély megajándékozott pedig a kisvállalkozás folytatásáról az ajándékozási illetékről szóló fizetési meghagyás jogerőre emelkedéséig nyilatkozzon az állami adóhatóságnál. Az együttes nyilatkozatban fel kell tüntetni azt a napot, amelyen az ajándékozó az egyéni vállalkozói igazolványát visszaadta, illetve amelyen azt a körzetközponti jegyző visszavonta, továbbá a magánszemély megajándékozott egyéni vállalkozói igazolványát kiállító körzetközponti okmányirodát, a vállalkozói igazolvány számát, kiállításának időpontját, valamint a vállalkozói igazolványban feltüntetett tevékenységi kört (köröket) és a vállalkozó székhelyét.

²⁷ Lásd: 4.3.1. pont első bekezdése.

²⁸ Itv. 17/B. §.

Ha a kisvállalkozást a vállalkozói vagyon tulajdonjogát vagy hasznélvezetét megszerző túlélő házastárs folytatja, akkor a vállalkozói vagyon után az őt egyébként terhelő öröklési illeték alapját 50%-kal, de legfeljebb 5 millió forinttal csökkentett összegben kell megállapítani.

Ha a kisvállalkozást a vállalkozói vagyon tulajdonjogát megszerző más magánszemély örökös (tehát nem a túlélő házastárs) folytatja, akkor a vállalkozói vagyon után az őt egyébként terhelő öröklési illeték alapját 25%-kal, de legfeljebb 2,5 millió forinttal csökkentett összegben kell megállapítani.

Ha a kisvállalkozást a vállalkozói vagyon tulajdonjogát vagy hasznélvezeti jogát ajándékozás útján megszerző magánszemély folytatja, akkor a vállalkozói vagyon után az őt egyébként terhelő ajándékozási illeték alapját 25%-kal, de legfeljebb 2,5 millió forinttal csökkentett összegben kell megállapítani.

Az előzőekben meghatározott illetékalap kedvezmények figyelembevétele nélkül kell a kisvállalkozást nem folytató más örökös, hasznélvező, illetve megajándékozott - a 4.3. pontban meghatározott - illetékfizetési kötelezettségét megállapítani.

Ha az előzőekben meghatározott kedvezményben részesülő vagyonszerző a jelen pont első bekezdése szerinti 3 éves időtartam letelte előtt az egyéni kisvállalkozást elháríthatatlan külső ok hiányában megszünteti, az általa igénybe vett illetékkedvezmény alapján élvezett illetékterher-csökkenés összegének kétszeresét köteles pótlólag megfizetni.

A vagyonszerző a jelen pont első bekezdésében meghatározott időtartamra, valamint a vállalkozás egyéni vállalkozási formában történő működtetésére vonatkozó feltétel teljesülését legkésőbb a határidő elteltét követő 15 napon belül köteles igazolni az egyéni vállalkozói igazolványt kiadó körzetközponti jegyző által illetékmentesen kiállított hatósági bizonyítvánnyal.

5. Eljárási szabályok

5.1. Az illeték alapjául szolgáló érték bejelentése és megállapítása²⁹

Az illeték alapjául szolgáló forgalmi értéket³⁰ az illeték fizetésére kötelezett fél köteles bejelenteni a jogügylet vagy a hagyaték bejelentésekor, ha e kötelezettség őt terheli. Más esetben az állami adóhatóság felhívására kitűzött határidő alatt kell a forgalmi értéket bejelenteni.

Ha a forgalmi értéket a felek *nem tüntették fel, nem jelentették be*, vagy a feltüntetett, illetőleg bejelentett érték az állami adóhatóság megítélése szerint a forgalmi értéktől eltér, a forgalmi értéket az állami adóhatóság állapítja meg. Ha az értéket ítélet állapította meg, azt az állami adóhatóság nem bírálhatja felül.

Az állami adóhatóság a forgalmi értéket helyszíni szemle, összehasonlító értékadatok alapján, valamint az illeték fizetésére kötelezett nyilatkozata ismeretében - szükség esetén külső szakértő bevonásával - állapítja meg.

Az állami adóhatóság a forgalmi érték megállapítása érdekében az összehasonlító értékadatok közül a következőket köteles - más értékmeghatározókkal együtt - mérlegelni:

a) *ingatlanszerzés esetében* a település, nagyobb település esetén az egészről elhatárolható kisebb területi egység, külterület esetében a gazdaságilag összefüggő térség ingatlanforgalmának legalább 2 évet átfogó értékmeghatározóit; így különösen a folyamatában növekvő vagy csökkenő ingatlanforgalmat, vagy az ingatlanforgalom teljes hiányát, a település, illetőleg a térség ennek megfelelő vagy ettől eltérő értékadatait, továbbá

²⁹ Itv. 69-71. §, 77. §.

³⁰ Lásd: 4.1. pont.

az illetékkiszabás tárgyát képező ingatlanhoz térben és időben legközelebbi ingatlanszerzés olyan adatait, amely a forgalmi érték megállapításánál számításba vehető. Összehasonlítani elsősorban az azonos rendeltetésű ingatlanokat kell. Ha a településen összehasonlításra alkalmas ingatlan nincs, a forgalmi érték megállapításánál a térséghez tartozó hasonló adottságú települések ingatlanszerzési adatai is felhasználhatók;

b) *ingó szerzése* esetén az azonos rendeltetésű ingódolog kereskedelmi, illetőleg piaci árát.

A vagyoni értékű jog forgalmi értékének megállapításánál lásd 4.3.1. pontban foglaltakat.

Az illeték alapját forintban kell megállapítani. Az idegen állam pénznemében megjelölt értéket az illetékkötelezettség keletkezésekor a Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamának alapulvételével kell forintra átszámolni.

A százalékos illeték alapjának kikerekítésénél - ha e törvény másként nem rendelkezik - az 50 forintnál kisebb maradékot figyelmen kívül kell hagyni, az 50 forintot vagy ennél nagyobb maradékot pedig 100 forintnak kell számítani.

A vagyonszerzési illetéket, ideértve az illetékelőleget is, valamint a megfizetni elmulasztott illetéket kiszabás alapján kell megfizetni.

5.2. Az illeték megfizetése³¹

5.2.1. Illetékelőleg ajándékozási illeték esetén³²

Ingatlan tulajdonjogának, ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jognak ajándékozási illeték alá eső szerzése után a fizetésre kötelezett a bejelentett érték alapulvételével illetékelőleget köteles fizetni. Ha a törvény külön szabályt nem állapít meg, az illetékelőlegre a vagyonszerzési illetékekre vonatkozó rendelkezések az irányadók.

Az illetékelőleg összegét (ideértve a mulasztási bírságot is) az állami adóhatóság a fizetési meghagyásban közli. A fizetési meghagyás az illetékelőleg összege erejéig fellebbezésre való tekintet nélkül, végrehajtható okiratnak minősül.

Az illetékelőleget a vagyonszerző előzetesen még az azt kiszabó határozat meghozatala előtt, a bejelentett érték és az adott vagyonszerzésre irányadó mérték figyelembevételével, az illetékes állami adóhatóságnál - amennyiben erre az állami adóhatóság lehetőséget biztosít - készpénzben vagy az állami adóhatóság illetékbeszedési számlája javára befizetheti.

- A *készpénzbefizetési mód* esetén a befizetéssel egyidejűleg be kell mutatni a jogügyletről kiállított - az ingatlanügyi hatóság érkeztető bélyegzőjével ellátott - okiratot.
- Az *illetékbevételi számla javára* történő befizetés esetén az említett okiratot és a befizetési bizonylatot az igazolás kérésekor kell bemutatni az állami adóhatóságnál.

Az állami adóhatóság az illetékelőleg befizetéséről szóló igazolást a készpénz átvételét követően, illetve a befizetett összegnek a számlára való beérkezését követően haladéktalanul kiadja.

Az állami adóhatóság a megfizetett illetékelőleget 30 napon belül hivatalból visszatéríti, ha az illeték-visszatérítés 5.2.4. pontban meghatározott feltételei fennállnak.

5.2.2. Fizetési meghagyás³³

A kiszabás alapján fizetendő illetékről - ideértve a mulasztási bírságot is - *fizetési meghagyást* (határozatot) kell kiadni. A fizetési meghagyás tartalmazza a kiszabott illeték összegének megállapításánál figyelembe vett adatokat és az alkalmazott jogszabályokat.

³¹ Itv. 77-87. §.

³² Itv. 77/A. §.

³³ Itv. 78. §.

Ha az illeték kiszabásakor a rendelkezésre álló adatok alapján az illeték alapja egyértelműen nem állapítható meg, az állami adóhatóság a fizetési meghagyásban közli az ügyféllel, hogy a határozat módosításának van helye.

A fizetési meghagyás (határozat) alapján fizetendő illeték – az illetékelőleg és az illetékkülönbözet következő bekezdésben foglalt szabályait kivéve –, a határozat jogerőre emelkedését követő napon válik esedékessé, azaz az adózót a határozat kézbesítését követő 16. naptól terheli az illetékfizetési kötelezettség. Azonban a megállapított illeték – ha az Itv. alapján a fizetési meghagyás hosszabb határidőt nem állapít meg – a fizetési meghagyás (határozat) jogerőre emelkedésének napját követő 15 napon belül késedelmipótlék-mentesen fizethető meg. Mindez pedig azt jelenti, hogy az adózó a határozat kézbesítését követő 30. napig késedelmi pótlék mentesen fizetheti meg az őt terhelő illetéket.

Az előző bekezdésben foglaltaktól eltérően a fizetési meghagyásban megállapított illetékből az illetékelőleg - ha a törvény alapján a fizetési meghagyás hosszabb határidőt nem állapít meg - a határozat kézbesítésétől számított 15. napon válik esedékessé. Azonban itt is fennáll az illeték késedelmipótlék-mentes megfizetésének lehetősége az esedékesség napját követő 15 napon belül, tehát gyakorlatilag a határozat kézbesítését követő 30. napig, hasonlóan a fizetési meghagyás (határozat) alapján fizetendő illeték fentebb részletezett szabályához.

A jogerős fizetési meghagyásban megállapított illeték és az illetékelőleg különbségének (a továbbiakban: *illetékkülönbözet*) megfizetésére az állami adóhatóság a megszerzett vagyonnak az ingatlanügyi hatóság általi ingatlan-nyilvántartási bejegyzését követően fizetési felhívást bocsát ki. A felhívásban megjelölt illeték - kivéve, ha a törvény alapján a fizetési meghagyás hosszabb határidőt állapít meg - a kézbesítéstől számított 15. napon válik esedékessé, de az illeték ez esetben is az esedékesség napját követő 15 napon belül a határozat (azaz a kézbesítését követő 30. napig) késedelmipótlék-mentesen fizethető meg.

5.2.3. Gépjármű, pótkocsi vagyonszerzési illetékének megfizetése³⁴

A gépjármű, pótkocsi tulajdonjoga, illetve gépjárműre, pótkocsira vonatkozó vagyoni értékű jog megszerzése esetén a vagyonszerzési illetéket a gépjármű, pótkocsi átírását megelőzően az okmányirodánál beszerzett készpénz-átutalási megbízás útján, illetve - amennyiben erre lehetőség van - az okmányirodán bankkártyával kell az illetékes állami adóhatóság illetékbeszedési számlája javára vagy készpénzzel az okmányiroda házipénztárába megfizetni. Az ilyen jog szerzését tanúsító okiratot – kivéve, ha azt a közjegyző jelenti be – annak keltétől számított 15 napon belül a bekövetkezett jogváltozás átvezetésére illetékes okmányirodánál kell bemutatni.

A házipénztárba befizetett illetékről az ügyfél számára számviteli bizonylatot kell kiállítani és a befizetett illetékről nyilvántartást kell vezetni, amelynek tartalmaznia kell a vagyonszerző nevét, lakóhelyét (székhelyét) és az illeték összegét. A nyilvántartás alapján az okmányiroda készpénzátutalási megbízással naponta fizeti meg az illetéket az illetékes állami adóhatóság illetékbeszedési számlája javára.

Az okmányiroda a bankkártyával megfizetett, valamint a házipénztárba befizetett illetékről hetente kimutatást készít a vagyonszerző nevének, lakóhelyének (székhelyének) és a befizetett összeg feltüntetésével és azt a tárgyhatet követő hét 5. napjáig az illetékes állami adóhatósághoz eljuttatja.

E pont első bekezdésében meghatározott okmányirodai közreműködéstől függetlenül a gépjármű és pótkocsi szerzések tekintetében is az állami adóhatóság az elsőfokú illetékhatóság. Ha a fizetendő illetékkal kapcsolatos vita, vagy más körülmény ezt indokolja

³⁴ Itv. 76. §.

az állami adóhatóság határozattal állapítja meg a vagyonszerzési illetéket. A vagyonszerzés késedelmes bejelentését terhelő mulasztási bírságot az állami adóhatóság határozattal szabja ki.

5.2.4. *Mulasztási bírság, adóbírság*³⁵

Az illeték fizetésére kötelezett terhére, ha az eljárás kezdeményezésekor fennálló eljárási illetékfizetési kötelezettségét - felhívás ellenére - egyáltalán nem vagy nem teljes mértékben vagy nem a megszabott határidőben teljesítette, továbbá a vagyonszerzéssel kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása illetve hiányos teljesítése vagy késedelmes teljesítése esetén, a fizetendő illetéken felül, az Art.-ban meghatározott mértékű, mulasztási bírságot kell fizetni.

Az Itv.-ben szabályozott mentességek, kedvezmények jogosulatlan igénybevétele esetén – ha az Itv. másként nem rendelkezik – az Art.-ban meghatározott mértékű adóbírságot kell fizetni.

5.2.4. *Az illeték törlése és visszatérítése*³⁶

A jelen pont alábbiakban részletezett esetei fennállásakor a kiszabott, de meg nem fizetett illeték bármikor törölhető, a megfizetett illeték a megfizetést követő öt éven belül téríthető vissza. Ha pedig a bíróság a vagyonszerzés időpontjára visszahatóan szünteti meg vagy korlátozza a vagyonszerzést, az illeték visszatérítését öt éven túl is - de legfeljebb a bírósági határozat jogerőre emelkedésétől számított hat hónapon belül - lehet kérni.

Az illetékek visszatérítésére az Art. adó-visszatérítésre vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

A kiszabott, de meg nem fizetett illeték törlésének, illetőleg a megfizetett illeték visszatérítésének - jogorvoslati eljáráson, valamint a 2.5. pont 6. alpontjával kapcsolatos öröklési mentesség, illetve a 3.3. pont 2. alpontjával összefüggő ajándékozási illetékmentesség esetén kívül - a fizetésre kötelezett vagy jogutódja kérelmére - csak a következő esetekben van helye:

- a) ha az illeték jogerős megállapítása után olyan körülmény állott be, amely az örökség vagy hagyomány értékét az öröklés megnyíltán idejére visszaható módon csökkenti;
- b) ha a jogügylet a bíróság módosítja, átváltoztatja vagy megszünteti, illetőleg felbontja, s emiatt a jogügylet után kevesebb illeték jár, illetőleg illeték nem jár;
- c) ha a jogügylet a felek közös megegyezéssel, az eredeti állapot helyreállításával megszüntetik vagy az erre jogosult a jogügylettől eláll és ezt ingatlan esetén az ingatlanügyi hatóság határozatával, más esetben a közös megegyezésről, illetve az elállásról szóló okirattal igazolják;
- d) ha a vagyoni értékű jog valamely személy életének, házasságának vagy özvegyiségének idejére terjed, de e jogosultság a 4.3.1. pont negyedik bekezdésében megállapított szorzókkal vélelmezett évek felénél rövidebb idő elteltével megszűnik (itt a vagyoni értékű jog tényleges ideje után számított illetéket meghaladó részt kell törölni, illetve visszatéríteni);
- e) ha a jogügylet tárgya határozott időre kikötött vagyoni értékű jog, és az illetéket a 4.3.1. pont második bekezdés szerint számított érték után szabták ki, de a jogosultság a figyelembe vett évek felének eltelte előtt szűnik meg (a vagyoni értékű jog tényleges ideje után számított illetéket meghaladó részt kell törölni, illetve visszatéríteni);
- f) ha az illetékfizetésre kötelezett számítási hiba vagy jogszabály téves értelmezése folytán a szabályszerű illetéknél többet fizetett;

³⁵ Itv. 82. §.

³⁶ Itv. 79-80. §.

- g) ha az illetéket vagy az illetékalapot hibásan számították ki, vagy az illeték kiszabása nem a fizetésre kötelezett terhére történt, továbbá ismételt kiszabás esetén;
- h) ha a bontó feltételtől függő jogügyletnél a feltétel bekövetkezik.

5.2.5. Késedelmi pótlék³⁷

A fizetési meghagyásban (határozatban), az illetékkülönbözetről kibocsátott, valamint a bíróság határozata alapján az állami adóhatóság által kiadott fizetési felhívásban megállapított határidőig meg nem fizetett illeték után az Art. rendelkezései szerint³⁸ kell késedelmi pótléket fizetni.

Így az illeték késedelmes megfizetése esetén az esedékesség napjától késedelmi pótléket kell fizetni.

A késedelmi pótlék mértéke minden naptári nap után a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének 365-öd része. A késedelmi pótlék után késedelmi pótléket felszámítani nem lehet.

Azonban nem kell késedelmi pótléket fizetni arra az időszakra, amelyre az adózó a késedelmét igazolta. Igazolásnak csak akkor van helye, ha a késedelmet elháríthatatlan külső ok idézte elő.

Ha a 2.5. pont 6. alpontjával kapcsolatos öröklési mentesség, illetve a 3.3. pont 2. alpontjával összefüggő ajándékozási illetékmentesség esetén az ott meghatározott feltétel nem teljesül, a megállapított, de meg nem fizetett illetéket az eredeti esedékességtől (a határozat jogerőre emelkedését követő naptól) számított késedelmi pótlékkal megnövelt összegben kell megfizetni.

5.3. Egyes eljárási rendelkezések

5.3.1. A hagyaték bejelentése az örökös által³⁹

Amennyiben a hagyatékot közjegyző adja át, akkor az illetékkiszabás végett a közjegyző köteles bejelenteni az állami adóhatóságnak.

Azonban vannak esetek, amikor az örökös köteles bejelenteni a hagyatékot az állami adóhatóságnak illetékkiszabás végett.

Valamennyi örökös külön-külön köteles „hagyatéki kimutatás” nyomtatványon az örökhagyó halálától számított 90 napon belül, az örökhagyó utolsó belföldi lakóhelye szerint illetékes állami adóhatóságnál az örökölt ingóságokról bevallást adni, vagy ugyanezen időn belül ezekre az ingókra a hagyatéki eljárás lefolytatását a közjegyzőnél kérni, ha ezekkel kapcsolatban *a közjegyző a hagyatéki eljárást hivatalból megindítani nem köteles, valamint a 2.5. pont 2. és 3. alpontja szerinti illetékmentesség feltételei nem állnak fenn.*

Erre a kötelezettségre a halálesetet követő meghallgatás, illetve leltározás során meghallgatott örököst a leltározásra jogosult szerv figyelmeztetni köteles. A figyelmeztetés megtörténtét az eljárás során az iraton fel kell tüntetni.

Ha a hagyatéki kimutatásban bejegyzett adatok a köztudomással vagy az állami adóhatóság tudomásával ellentétesek, az állami adóhatóság jogosult azokat felülvizsgálni és ezzel kapcsolatban ellenőrzést végezni. Erre az Art. rendelkezései az irányadók.

Ha a hagyatéki eljárást sem hivatalból, sem kérelemre nem kell megindítani, a közjegyző a hozzá beterveztett hagyatéki kimutatást az illetékes állami adóhatóságnak továbbítja.

³⁷Itv. 87. §, Art. 165-166. §.

³⁸ Art. 165-166. §.

³⁹ Itv. 90. §.

Az önálló orvosi tevékenység működtetési jogának folytatását az erre jogosult személy a korábbi jogosult halálától számított 60 napon belül köteles - a vagyonszerzést rögzítő irat eredeti és másolati példányának benyújtásával - illetékkiszabásra az állami adóhatósághoz bejelenteni. A másolatot az állami adóhatóság illetékmentesen hitelesíti.

5.3.2. Az ajándék bejelentése⁴⁰

Az ingatlan tulajdonjogának, valamint az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jognak a megszerzését (megszüntetését) az ingatlanügyi hatósághoz kell bejelenteni illetékkiszabásra az azt tartalmazó szerződés (okirat) benyújtásával. Az illetékkiszabás célját szolgáló bejelentést az ingatlan-nyilvántartási bejegyzésre irányuló kérelemmel kell teljesíteni. Ha az illeték fizetésére kötelezett a kérelmet a külön jogszabályban meghatározott 30 napon túl nyújtja be, illetve bejelentési kötelezettségét elmulasztja, vagy hiányosan teljesíti, az 5.2.4. pontban említett mulasztási bírság megfizetésére kötelezhető.

A vagyonszerzési illeték tárgyát képező, de ingatlannyilvántartási eljárást nem igénylő jogügyletet a szerződő felek - az 5.2.3. pontban található gépjármű, pótkocsi vagyonszerzési illetékének megfizetése esetének kivételével - közvetlenül az állami adóhatóságnak kötelesek bejelenteni. A bejelentést az illetékkötelezettség keletkezését követő 30 napon belül, a vagyonszerzést rögzítő irat eredeti és másolati példányának benyújtásával kell teljesíteni. Az ilyen másolatot az állami adóhatóság illetékmentesen hitelesíti.

Az okirat kiállítása nélkül is illetékköteles jogügyletet szóval is be lehet jelenteni. A szóbeli bejelentést írásba kell foglalni, és a bejelentés megtörténtéről az állami adóhatóság az ügyfélnek igazolást köteles adni.

Az előzőekben említett bejelentési kötelezettséget nem érinti az a körülmény, hogy a vagyonszerzés a jogszabály szerint illetékmentes. Tehát nem jelenti ugyanazt az, ha valami nem esik az Itv. hatálya alá és az, ha valami illetékmentes, ezért nem kell utána illetéket fizetni, mert ez utóbbi esetben is fennáll a bejelentési kötelezettség, így a vagyonszerzés tényét be kell jelenteni az állami adóhatóság részére.

Az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés végett benyújtott szerződésről pedig az adóhatóság úgy szerez tudomást, hogy az ingatlanügyi hatóság az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés végett benyújtott szerződés (okirat) másolatát az illetékkiszabáshoz szükséges és rendelkezésre álló egyéb iratokkal - együtt az érkezését követő nyolc napon belül továbbítja az állami adóhatósághoz.

Az ingatlanügyi hatóság az ingatlan-nyilvántartási eljárás befejezését követően a tulajdonjog, illetve vagyoni értékű jog bejegyzéséről, törléséről szóló, illetve a bejegyzési kérelmet elutasító határozatát megküldi az állami adóhatóságnak. A határozathoz csatolja az illetékkiszabáshoz szükséges olyan iratokat, melyek az előző bekezdésben meghatározott időpontban még nem álltak rendelkezésére.

⁴⁰ Itv. 91-92. §.